

Edifici Històric

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

La Universitat de Barcelona es va fundar el 1450 mitjançant un privilegi reial d'Alfons V el Magnànim. Anteriorment, el rei Martí l'Humà havia intentat crear un primer **Estudi General de Barcelona**, que el Consell de Cent va rebutjar.

Tanmateix, el primer edifici universitari no es va projectar fins al 1536, sota el mandat de Carles I, a la part alta de la Rambla. El 1717, a conseqüència de la guerra de Successió, la institució va ser obligada a traslladar-se a Cervera.

La imposició es va perllongar fins al 1842, any del retorn definitiu dels estudis a la Ciutat Comtal, instal·lats provisionalment a l'antic convent del Carme. El 1863, després de demolir les muralles i ser aprovat l'eixample ideat per Ildefons Cerdà (1859), es va començar a construir l'edifici nou, obra de l'arquitecte català **Elias Rogent** (1821-1897). La construcció és d'un llenguatge eclèctic, molt propi de l'època, en què es combinen diversos estils artístics medievalitzants.

L'obra arquitectònica que heu visitat es coneix actualment com l'**Edifici Històric de la Universitat de Barcelona**, el qual el 1970 va ser declarat Monument Historicoartístic Nacional.

En endinsar-nos a l'edifici per les portes centrals, ens trobem amb el monumental **Vestíbul Principal**. Aquest espai s'organitza en tres naus cobertes amb voltes d'aresta sobre pilars neoromànics. Als capitells s'aprecien els escuts pintats de les províncies espanyoles, creades el 1833.

Decoren les parets cinc grans estàtues dels germans Agapit i Venanci Vallmitjana. Totes corresponen a representants eminents dels nuclis que s'integraren a la cultura hispànica del segle XVI i coincideixen amb els temes que trobarem a les pintures del Paranimf. Són *Sant Isidor de Sevilla* (món visigòtic), *Averroes* (període musulmà), *Alfons X el Savi* (segle XIII), *Ramon Llull* (cultura catalanoaragonesa) i *Joan Lluís Vives* (humanisme i Renaixement).

Pujant per l'**Escala d'Honor**, amb calculats efectes de llum, arribem a la planta de govern i representació: per la dreta s'accedeix al Rectorat i a la sala de juntes, i per l'esquerra, a l'Aula Magna, el Paranimf i la Biblioteca.

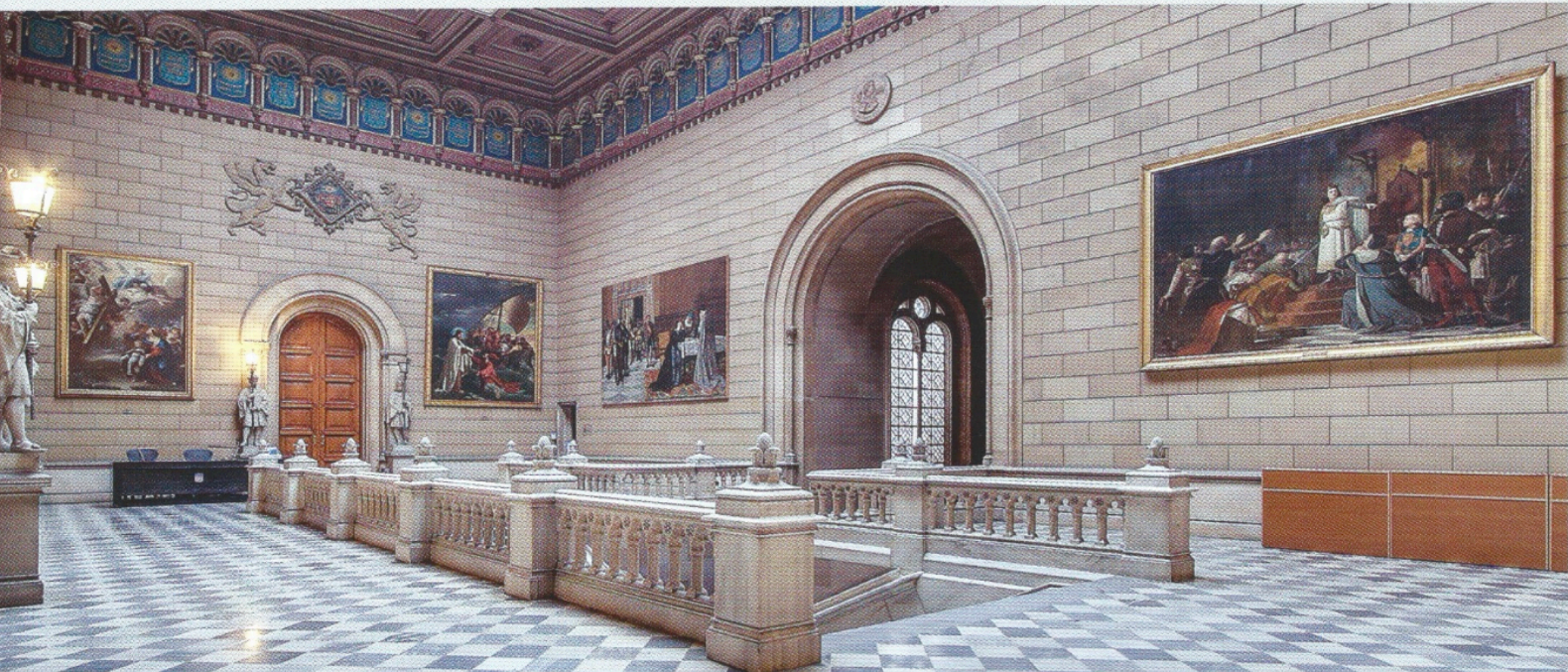

El **Replà Superior** s'il·lumina mitjançant la gran claraboia zenital, que emfatitza la sobrietat general d'aquest espai noble.

Penjant de les parets trobem dos tapissos. En un costat hi ha l'escut universitari presidit per la Immaculada, que a més de ser santa patrona va representar la institució fins a mitjan segle XIX. L'altre tapís il·lustra l'escut de la Universitat de Barcelona, format pels blasons de les províncies catalanes i les illes Balears. A la part superior hi ha representat un sol, personificant al déu grec Apolo, símbol de la intel·ligència i la saviesa, acompanyat del lema «**Perfundet Omnia Luce**» ("Ho omple tot de llum").

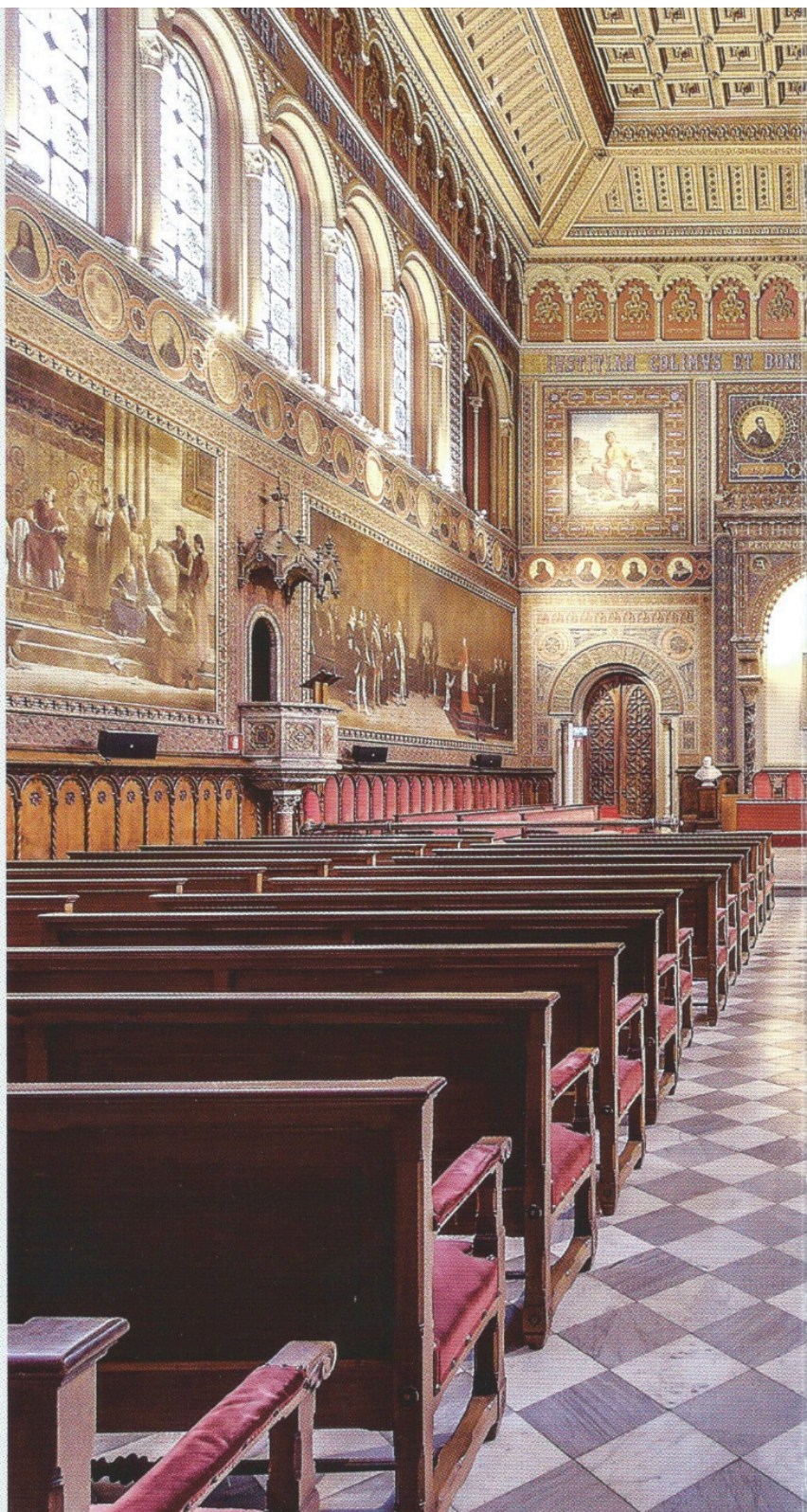
Completen aquest espai cinc grans quadres cedits pel Museo del Prado. Començant per la dreta, els autors són Vicenç Borràs, José Marcelo Contreras, Luca Giordano, Pedro de Calabria i Dionisio Fierros.

Seguint amb el nostre recorregut, la porta de la dreta ens condueix a la **Galeria de Retrats dels Rectors**. Aquest espai és l'antecambra de la **Sala de Juntes** del govern de la Universitat, i alberga els retrats de tots els rectors des del trasllat de Cervera a Barcelona. A l'altre costat hi ha la Galeria del Paranimf, que comunica amb els dos claustres de l'edifici.

Finalment, arribem al **Paranimf**, l'espai més emblemàtic de l'Edifici Històric, concebut com el cor de la vida universitària. S'hi accedeix a través de l'arc d'entrada, on dues mènsules escultòriques representen la imaginació (un jove escrivint) i la raó (un ancià llegint).

La sala acull els actes acadèmics més solemnes, com ara inauguracions de curs, graduacions o investidures de doctors honoris causa. L'interior combina motius d'arrel mudèjar i plateresca, amb entrellaçaments geomètrics, elements epigràfics i estilitzacions vegetals. La gran estança la presideix la *Immaculada Concepció* d'Alonso del Arco (1683), al damunt de la qual hi ha els retrats dels monarques hispànics i les dates que han marcat la història de la institució: Carles I (1536), Isabel II (1842) i Alfons V (1450). La capçalera es completa a la dreta amb la representació d'una al·legoria de les ciències exactes, i a l'esquerra, amb una altra de les humanitats, totes dues envoltades de noms de personatges rellevants. Sota els finestrals i envoltant la sala hi ha una galeria de retrats d'espanyols il·lustres.

Als murs laterals hi ha sis grans llenços, incorporats el 1885, que componen el programa iconogràfic principal, destinat a enaltir alguns dels moments més importants de les cultures hispàniques.

Dionís Baixeras pintà *El IV Concili de Toledo presidit per sant Isidor de Sevilla* (com a representació de la cultura visigòtica), *La civilització del califat de Còrdova en temps d'Adb al-Rahmàn III* (com a mostra de la cultura islàmica) i *Alfons X el Savi rodejat dels seus col·laboradors* (exponent de la cultura castellana); el pintor Richard Anckermann executà *Consellers de Barcelona sol·liciten a Alfons el Magnànim la creació d'un estudi general a la ciutat el 1450* (record del naixement d'aquesta Universitat); Joan Bauzà féu *El cardenal Cisneros rep un exemplar de la Bíblia Poliglota impresa a Alcalá de Henares* (cultura renaixentista), i finalment Antoni Reynés plasmà *Estudis impulsats per la Junta de Comerç de Barcelona* (com a exemple de la vida cultural de Barcelona mentre la Universitat era a Cervera).

Al final de la **Galeria del Paranimf** hi ha la **Biblioteca de Lletres**, vinculada a la Facultat de Filologia, en la qual destaca la gran Sala de Lectura, coberta per una clara-boia. Aquest espai també acull la Biblioteca de Reserva, que custodia el segon fons patrimonial més important de l'Estat. Es compon fonamentalment dels fons conventuals procedents de la desamortització del 1836 i una part dels de l'antiga Universitat de Cervera. La valuosa col·lecció conté manuscrits, incunables, impresos, pergamins i gravats dels segles X al XIX, entre els quals destaca la crònica catalana de Jaume I, escrita al monestir de Poblet el 1343.

El **Jardí** que envolta l'Edifici Històric el va dissenyar Elias Rogent per als exercicis pedagògics de la Facultat de Ciències. Les espècies més antigues provenen del jardí botànic creat el 1784 pel marquès de Ciutadilla, posteriorment donat al Col·legi de Cirurgia. El 1933 l'arquitecte Josep Domènech i Mansana va remodelar el jardí i va dissenyar els parterres rectangulars i l'estanc. I el 1965, de nou, es va dur a terme una rehabilitació i es va construir l'hivernacle. Amb més de 300 espècies catalogades, el jardí permet que estudiants i visitants puguin dissenyar les seves pròpies passejades.

